

Közhasznúsági jelentés a Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület 2009. évi tevékenységéről

Székhely:

Országos Széchényi Könyvtár
1827 Budapest I. ker.
Budavári Palota F épület

Számviteli beszámoló

„A számviteli törvény szerinti egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített beszámolója 2009” a közzétett beszámolóban nem szerepel. Megtekinthető a *Magyar Közös Katalógus Egyesület (MOKKA Egyesület)* irattárában.

Költségvetési támogatás felhasználása

A MOKKA Egyesület 2009-ben nem kapott költségvetési támogatást.

A vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás

2009.01.01-i nyitó pénzügyi készlet

Bank	543 271 Ft
DK értékpapír	1 513 519 Ft
Értékpapír elszámolás	6 481 Ft
Követelés	60 000 Ft
Kötelezettség	-73 500 Ft
Nyitó vagyon	2 049 771 Ft

Bevételek

Tagdíj	920 000 Ft
Kamat	129 477 Ft
Kerekítés	400 Ft
Bevételek összesen	1 049 877 Ft

Kiadások

Igénybevert szolgáltatások		11 839 194,00 cm
Posta, telefon, internet	2 500 Ft	
Kurátor Kft könyvelési díj	385 925 Ft	
Egyéb szolgáltatások		62 080 Ft
Bankköltség	62 080 Ft	
Megbízási díj		100 000 Ft
Bérjárulékok		9 900 Ft
Reprezentáció		143 000 Ft
Kerekítés		100 Ft
Kiadások összesen		703 505 Ft

Követelések

Vevő	70 000 Ft
Követelések összesen	70 000 Ft

Kötelezettségek

Költségvetési befizetési kötelezettség	300 Ft
Szállítók	30 000 Ft
Kötelezettségek összesen	30 000 Ft

2009.12.31-ei záró vagyon

Nyitó	2 049 771 Ft
Bevételek	149 877 Ft
Kiadások	-703 505 Ft
Követelések	-70 000 Ft
Kötelezettségek	30 300 Ft
Aktív időbeli elhatárolás	-10 561 Ft
Záró összesen	2 345 882 Ft

2009.12.31-ei záró tételek

Bank	738 233 Ft
Diszkont kincstárjegy	1 607 649 Ft
Összesen	2 345 882 Ft

Cél szerinti juttatások kimutatása: Céltámogatást a MOKKA Egyesület 2009-ben nem kapott.

Központi költségvetési szervtől, elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a kisebbségi települési önkormányzattól, a települési önkormányzatok társulásától, az egészségbiztosítási önkormányzattól és mindezek szerveitől kapott támogatás mértéke: A MOKKA Egyesület a felsorolt szervektől, alapoktól, önkormányzatoktól 2009-ben nem kapott támogatást.

A közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értéke, illetve összege: A MOKKA Egyesület választott vezető tisztségviselőinek sem pénzbeli, sem természetbeni juttatást nem adott 2009 folyamán.

A közhasznúsági tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámoló

Szervezési, tervezési feladatok

Az egyesület a küldetésnyilatkozata szellemében végezte tevékenységét 2009. évben is: „A Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület (MOKKA) elsődleges célja és feladata, hogy képviselje tagkönyvtárainak szakmai érdekeit a központi adatbázis fejlesztésével és szolgáltatásával kapcsolatban”.

Az Alapszabály definiálja: az egyesület célja a magyar könyvtárakat és használóikat szolgáló, dokumentum- és információ-ellátásukat nagymértékben javító közhasznú tevékenység magyarországi könyvtári közös katalogizálási rendszer létrehozására és működtetésére. Az ezzel kapcsolatos fejlesztési feladatok ellátását, valamint a rendszer üzemeltetését az egyesület bármely meghatározott tagjának (a továbbiakban: működtető) – erről szóló megállapodás szerint – átadhatja. Az egyesület átadta ezeket a feladatokat az OSZK-nak a 2001. december 19-én kelt szerződés megkötésével, és az OSZK ezeket a feladatokat elvégzi a szerződésben megfogalmazottak szerint.

A MOKKA Egyesület és az OSZK közötti szerződés jelenleg is érvényben van.

Az egyesület elnöksége rendszeresen konzultált az OSZK vezetésével a jövőbeni tervekről. A fejlesztőkkel folytatott megbeszéléseken tájékozódunk az új technológiai lehetőségekről, a fejlesztői csoportok javaslatairól.

A két projektvezető meghívottként részt vett a MOKKA Egyesület közgyűlésén 2009. 03. 31-én,

ismertették az elmúlt időszak fejlesztéseit és a jövőbeli terveket, beleértve a TÁMOP pályázatban vázolt továbbfejlesztési elképzeléseket. Az egyesület tagjai megvitatták és elfogadták a projektvezetők beszámolóit.

Az egyesület szervezésében 2009. július 10-én Debrecenben fórumon találkoztak a fejlesztők és a könyvtárak képviselői, valamint a projekt irányítói, hogy a MOKKA tervezett fejlesztésével kapcsolatban megvitassanak fontos kérdéseket.

Az év végén az egyesület *Informatikai Bizottsága* kapott felkérést, hogy segítse a TÁMOP program keretében tervezett fejlesztést segítő szakértői csoport munkáját.

A szakbizottság tagjai részt vettek az ügyfélszolgálatban a hibabejelentések, illetve a visszajelzések fogadásában és továbbításában mind a könyvtári dolgozók, mind az olvasók felé.

Személyi feltételek, kommunikáció

2009. évben is *Bánkeszi Katalin*, *Koltay Klára* projektvezetők, *Sándor Ákos* rendszergazda és *Szabó Julianna* rendszerkönyvtáros látták el a MOKKA-val kapcsolatos feladatokat. Szabó Juliannát megbízási szerződéssel foglalkoztatja az OSZK, de nem csak a MOKKA körüli ellenőrzési feladatokra. Bánkeszi Katalin az OSZK belső munkatársaként a szervezési és tervezési feladatokkal foglalkozik. Koltay Klára és Sándor Ákos külső munkatársként, az OSZK-val kötött szerződés keretében látják el a rendszer körüli teendőket. Koltay Klára az adatbázis üzemeltetése és fejlesztése terén tevékenykedik, míg Sándor Ákos a rendszergazdai teendőket látta el.

Az egyesület vezetősége személyesen, illetve levelezőlistán vitatta meg az aktuális témákat, feladatokat.

A *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás (TMT)* szakfolyóiratban állandó rovata van a MOKKA-nak.

Taglétszám

4 könyvtár kérte felvételét az egyesületbe, melyet a közgyűlés elfogadott, így a taglétszám 2009-ben 56 könyvtár.

A *MOKKA-I* listán tájékoztattuk a tagokat a fejleményekről, illetve fogadtuk a kéréseket, kérdése-

ket. Az OSZK szerverén működő *bugzilla* segítségével jeleztük és követtük a problémákat, feladatokat és azok helyzetét, megoldását.

Fórumok

2009. június 23-án egész napos MOKKA műhelytalálkozót rendeztünk az Országos Széchényi Könyvtárban, az OSZK-val közösen.

Bemutatásra került a WIKI rendszer és a MOKKA más újdonságai, beleértve a közelmúltban átalakított betöltési rendszert, ami az informatikusoknak nyújt segítséget a betöltések követéséhez. A fejlesztők élő bemutatón demonstrálták a MOKKA és az általuk támogatott rendszer együttműködését, a rekordok le- és feltöltését.

A programon az egyesület tagkönyvtáraiból és más érdeklődő intézményből elsősorban a katalógizáló és az informatikus kollegák vettek részt.

Program:

- Az új adatbázis bemutatása, különös tekintettel a katalógizálást érintő tudnivalókra
- Wiki, Bugzilla bemutatása
- Hogyan használjuk a MOKKA-t? A fejlesztők (eCorvina, Huntéka, Aleph, OLIB, Szirén, Textlib, S-Lib, Horizon) demonstrációi
- Hogyan kerülnek be a rekordok a MOKKA-ba? A feltöltés követésére készült eszközök bemutatása
- Egyedi problémák, kérdések egyeztetése
- A zeneművek, kották katalógizálási szabályzatát létrehozó bizottság alakuló megbeszélése

A **2009. július 10-én megrendezett MKE Vándorgyűlésen Debrecenben** az egyesület lehetőséget kapott, hogy fórumot tartson a MOKKA és az ODR adatbázis tervezett egyesítéséről és a közös katalógus fejlesztéséről. A programot rendkívül nagy érdeklődés övezte.

Program:

Levezető elnök: Bánkeszi Katalin, az OSZK címzetes igazgatója

- Cégbemutató: Integrált információkeresés
Előadó: *Papp Attila*, IQSYS Partner, üzleti intelligencia szakértő; *Horváth György*, IQSYS, kompetenciaközpont-vezető
- MOKKA – ODR adattartalmak: tapasztalatok, lehetőségek
Előadó: Dr. Koltay Klára, főigazgató-helyettes, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár
- A MOKKA fejlesztése a TÁMOP források felhasználásával

Előadó: Bánkeszi Katalin, az OSZK címzetes igazgatója

- „Két úr szolgája” – az épülő pécsi Tudásközpont informatikai rendszere

Előadó: *Markó Tamás*, a PTE Egyetemi Könyvtár informatikai főigazgató-helyettese, a Tudásközpont informatikai munkacsoportjának vezetője

TÁMOP források

Az egyesület küldetésnyilatkozatában rögzíti a MOKKA-adatbázis és az ODR-adatbázis egyesítését. A TÁMOP-ban az OSZK egyik országos feladata a MOKKA-adatbázis fejlesztése és az ODR-adatbázissal való egyesítése. Ennek megfelelően a megpályázható támogatás egy részét erre a feladatra kérte az OSZK.

Az OSZK főigazgatójától és a TÁMOP projektvezetőjétől felkérést kapott az egyesület, hogy lehetőségeivel élve vegyen részt a MOKKA fejlesztésének előkészítésében, ezzel is képviselve a tagság érdekeit:

„Az egyesület nevében az Informatikai Szakbizottság tagjait kértem fel mint szakértőket, hogy készítsenek el egy tanulmányt, amely részletesen megfogalmazza az egyesület által képviselt könyvtárak elvárásait a közös katalógus továbbfejlesztett verziójával kapcsolatban.” Az OSZK képviselői megfogalmazták a tanulmány célját:

- Tárja fel a jelenlegi rendszer működési hiányosságait, és fogalmazza meg, hogy milyen módon tudná a közös katalógus hatékonyabban segíteni a könyvtárakat a feldolgozó és a tájékoztató munkában.
- A tagintézmények milyen segítséget várnak a közös katalógustól a retrokonverziós feladatok teljesítéséhez?
- Milyen kommunikációs megoldások tennék hatékonyabbá a központi rendszer és a könyvtárak közti információáramlást?
- Milyen adatokat, információkat, statisztikai kimutatásokat várnak a könyvtárak a MOKKA-tól?
- Milyen megoldást javasolnak az eltérő katalógizálási szokásokból adódó problémák kezelésére?

A kérdésekben a problémának csak egy részét fogalmazták meg, mivel minél szélesebben tárgyalja a közös katalógus fejlesztési lehetőségeinek kérdéskörét a tanulmány, annál hatékonyabban tudják alkalmazni a rendszer tervezésekor, annál jobban érvényesül a részt vevő könyvtárak érdeke.

A MOKKA Informatikai Szakbizottságának 2009. évi beszámolója
Az informatikai szakbizottság 2008 tavaszán alakult meg.

Tagjai:

Dr. Koltay Klára	kkoltay@lib.unideb.hu DENK
Nagy Elemér Károly	eknagy@omikk.bme.hu BME OMIKK
Sándor Ákos	akos@bibl.u-szeged.hu MOKKA
Horváth Ádám	adam@oszk.hu OSZK
Papp Nándor	nandi@mail.kmk.hu KMKK
Seres József	Seres.Jozsef@lib.szie.hu SZIE
Berek László	berek.laszlo@zmne.hu ZNME
Espán Edina	konkobak@uni-miskolc.hu ME
Stieglmayer István	stigi@konyv.agr.unideb.hu HBMK
Bánya Márió	mario@igyuk.hu IGYMK
Elnök: Simon András	andras.simon3@uni-corvinus.hu BCEEK

A szakbizottság feladata a MOKKA közgyűlés álláspontjának képviselete a MOKKA projekt vezetése és a MOKKA szoftverének, illetve a tagkönyvtárak integrált rendszereinek szállítói felé. Ennek kapcsán a szakbizottság tagjai részt vettek az ügyfélszolgálatban a hibabejelentések, illetve a visszajelzések fogadásában és továbbításában mind a könyvtári dolgozók, mind az olvasók felé.

A közgyűléseken és a szakmai rendezvényeken (Networkshop, Könyvtáros Vándorgyűlés, TÁMOP és TIOP pályázati tájékoztatók) a tagok képviselték megbízó könyvtáraik és a közgyűlés álláspontját. A pályázatok egyrészt lehetőséget biztosítottak és biztosítanak a könyvtáros szakma informatikai fejlesztésére általában és így közvetve, másrészt a pályázati célok megfogalmazása és a pályázatok értékelési szempontrendszerének kialakítása útján közvetlenül is a MOKKA projekt előrehaladását szolgálják. Így a különféle pályázatok írásakor a szakbizottság tagjai segítséget nyújtottak a pályázó könyvtáraknak, azok konzorciumainak és a pályázatíróknak is, hogy a pályázati anyag annak szándékaival összhangban a MOKKA megvalósulását és tökéletesedését szolgálja. Ennek megfelelően a szakbizottság részt vett az OSZK megbízá-

sából a MOKKA és az ODR megvalósulását, és a megvalósulás módjai újragondolásának segítségét célzó tanulmány elkészítésében.

A szakbizottság emellett képviselte, és képviseli a MOKKA projekt és az egyesület érdekeit a könyvtárak, illetve a könyvtári rendszerek szállítói felé, mind a könyvtárakat, mind a könyvtári rendszereket érintő fejlesztési célok meghatározása, mind pedig az egyes pályázatokon való részvétel tekintetében. Ez ügyben folyamatos egyeztetéseket folytattak a szakma résztvevőivel, a könyvtárakkal és a rendszerek szállítóival egyaránt.

A szakbizottság tagjai tekintettel lakó- és munkahelyük nagy földrajzi távolságára elektronikus levélben és telefonon érintkeznek. Egy gyűlést tartottak 2009. április 7.-én Szegeden, akkor ugyanis a Networkshop alkalmából valamennyien ott tartózkodtak.

A MOKKA-R Tagozat beszámolója

Hegyi Ádám	dr. Keveházi Katalin
projektszervező	tagozati elnök

Adatbetöltés a MOKKA-R-be

A MOKKA-R-adatbázisban 164 392 rekord érhető el, amely a tavalyi évhez képest 30 000 tételnyi gyarapodást jelent. A *Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartásában* 146 255 bibliográfiai leírás szerepel. Ezt a két nagy adatbázist egészíti ki a MOKKA-R által működtetett kézirat-katalógus, amelyben 16 217 tétel található. A Corvina és HUNTEKA rendszert használó tagkönyvtárak esetében a MOKKA-R-be való adatfeltöltés automatikus, illetve ez sok gyűjtemény esetében évente egyszeri frissítéssel történik. A MOKKA-R mint közös katalógus decentralizált felépítésű, mert a szolgáltatás közös szerverére nem tölt fel minden tagkönyvtár rekordokat. Ilyen esetben Z39.50 segítségével oldjuk meg a lekérdezést és az adatcserét.

A MOKKA-R tagok közül érdemes megemlíteni a *BME OMIKK*, az *Országgyűlési Könyvtár* és a *KSH* rekordbetöltéseit.

Rekordok feltöltése nemcsak MOKKA-R tagkönyvtárakból történtek, hanem határon túli muzeális gyűjteményekből is. Így például a kolozsvári *Római Katolikus Lyceum* könyvtárából és a nagykarolyi piarista könyvtárból is kerültek tételek az adatbázisba.

zisba. Ezek a gyűjtemények azért kerültek be a MOKKA-R-be, mert nyomtatott kötetek fognak ezekről az intézményekről készülni. A nyomtatáshoz szükséges katalógust a MOKKA-R szerkesztője állítja elő.

Taglétszám

A MOKKA-R Tagozat a MOKKA Egyesület része. Tagságát részben a MOKKA tagok alkotják, részben olyan intézmények, amelyek a MOKKA Egyesülettel nincsenek kapcsolatban. A tagozat ügyrendje háromféle tagságot különböztet meg: tagozati törzskönyvtár, tagozati partnerkönyvtár, tagozati résztvevő könyvtár. 2009. december 10-én 20 törzstaggal, 10 partnertaggal és 8 részt vevő taggal rendelkezett a MOKKA-R. 2009. december 11-én egy intézmény kérte felvételét a tagozatba (*Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium Könyvtára*, Bonyhád). A hatékony együttműködés elősegítése érdekében a tagozat levelezőlistát is működtet (mokka-r@listserv.niif.hu).

Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása (MKDNY)

2009-ben sikerült a muzeális bejelentést növelni, bár még így is csak a muzeális állománnyal rendelkező intézmények töredéke szolgáltatott adatokat az MKDNY számára. Ebben az évben negyven olyan könyvtártól érkeztek bejelentések, amelyek eddig nem szolgáltatott adatokat az MKDNY számára. Bejelentésre kétféle módon kerülhet sor: nagymennyiségű adat áttöltése az MKDNY-be (kb. 1000 rekordtól, egyéni egyeztetés után) és online, úrlapon történő bejelentéssel.

A muzeális bejelentő rendszer a Bodza keretrendszerben működik, fejlesztője *Zawiasa Róbert*, aki az igényeknek megfelelően ebben az évben is több módosítást hajtott végre az adatbázis szerkezetén és a felületeken.

Kapcsolatot tartunk fenn a Magyarországon használatban lévő integrált könyvtári rendszerek gyártóival, amelynek eredményeként nem szükséges az egyes gyűjteményeknek egyesével a bejelentéshez szükséges technikai feltételeket kiépíteniük, hanem lehetőség van a Z39.50 szabvány segítségével több könyvtár egyszerre történő adatbejelentésére és adatkonverziójára is. Jelenleg a Corvina, a HUNTEKA és a SZIKLA rendszerek esetében működik ez a szolgáltatás. Összesen 146 255 rekord található az MKDNY-ben.

A muzeális könyvtári dokumentumok bejelentésének megkönnyítésére tanfolyam jelleggel képzések szervezését kezdtük el. A képzések akkreditálását a *Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtártudományi Tanszéke* és a *Könyvtári Intézet* vállalta el.

Katalogizálási szabályzat

Havonta került sor a régi nyomtatványok leírásával foglalkozó ISBD(A)-alapú, magyar nyelvű könyvtári szabványt előkészítő bizottság megbeszélésére, amelyen a MOKKA-R részéről Keveházi Katalin és Hegyi Ádám vettek részt. A megbeszélések során elkészült a szabályzat végleges verziója, amelynek hivatalos bemutatója a MOKKA-R konferenciáján volt (OSZK, Budapest, 2009. december 11.)

A magyar nemzeti bibliográfia és a MOKKA-R

A MOKKA-R számára fontos, hogy a magyar nemzeti bibliográfia 1473–1850 közötti korszakának adatai elérhetők legyenek a közös katalógusban. Az adatbázisba jelenleg az RMK, az RMNY és az Apponyi bibliográfiák vannak betöltve. Az RMNY csoporttal folytatott együttműködés eredményeként már látható a készülő RMNY S kötet első 89 tétele. Ezek a leírások még nem teljesek, az online verzióban csak a kötet megjelenése után lesznek teljes egészükben elérhetők.

Besorolási adatok

A MOKKA-R-ben jelenleg nincsenek authority rekordok, mert a tagkönyvtárak eltérő egységesítési gyakorlata miatt a közös katalógusban nem lehetett ezt a rendszert kialakítani. A MOKKA-R a magyarországi szerzők egységes névalakját a „Régi magyarországi szerzők” (RMSZ) című kötetből veszi át. Jelenleg az egységes névalakok utalóinak szerkesztése folyik.

Magyarországi földrajzi helyek és nyomdásznevek egységesítésére a *Clavis typographorum regionis Carpathicae* adatbázist lehet felhasználni, amely már elérhető a MOKKA-R adatbázisában.

Kéziratok feldolgozása a MOKKA-R-ben

Az OSZK Kézirattárával (*Földesi Ferenc*) és az OSZK-MTA *Fragmenta Codicum* csoporttal (*Madas Edit*) a kéziratok elektronikus feldolgozásának lehetőségeiről folytattunk tárgyalásokat. A decemberi közgyűlésen mutattuk be a „MOKKA-MS” új szerkesztőfelületét, amelyben az OTKA Hungarica-kézirat Katasztert és az OSZK kézirat-katalógusát

lehet szerkeszteni. Az új felület a nemzetközi igényeket figyelembe véve MASTER szabványban tárolja a rekordokat.

Tudományos konferencia szervezése

A hagyományoknak megfelelően a 2009-es év tagozati gyűléséhez kapcsolódóan tudományos konferenciát szerveztünk „Aktuális műhelymunkák. MOKKA-R szeminárium 3.” címmel. A rendezvényen a következő előadások hangzottak el:

Mészáros Zoltán: *Egy példaértékű gyűjtemény: régi könyvek az Esztergomi Hittudományi Főiskola Könyvtárában*

Zvara Edina – Magyar Árpád: *A kaplonyi ferences könyvtár régi könyvei*

Velenczei Katalin: *A Székesfehérvári Püspöki Könyvtár 1601 előtti nyomtatványainak katalógusa*

Verók Attila: *Magyar vonatkozású régi nyomtatványok a hallei Franckesche Stiftungen történeti gyűjteményeiben*

Pohánka Éva: *A Pécsi Missale fennmaradt példányainak évszázados történet*

Szőkefalvi-Nagy Erzsébet: *A választófejedelem nyomdásza. A választófejedelem nyomdász? Egy különös nyomdászjelvény azonosítása*

Berke Barnabásné: *Beszámoló a Régi könyvek feldolgozásának magyarországi szabályzata elkészültéről*

Keveházi Katalin – Zawiasa Róbert: *Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartásának új keresőfelülete*

A konferencia előadásait nyomtatásban is meg szeretnénk jelentetni a „Magyar Könyvszemle és a Mokka-R Egyesület füzetei” sorozat következő kötetében.

Együttműködések

A MOKKA-R a Régi Magyarországi Szerzők című kötetből, valamint a Clavis Typographorum Regionis Carpathicae készített authority rekordokat átadta a CERL számára. Könyvtörténeti kutatások megkönnyítésére *Szelestei Nagy László* diákjai számára biztosítottuk a megfelelő technikai háttérrel Nagyváradban. Ehhez hasonlóan a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtártudományi Tanszék hallgatói számára is nyújtottunk támogatást: az *Iparművészeti Múzeum Könyvtárában* folyó feldolgozáshoz járultunk hozzá.

Pályázatok

A 2009-es év során egy NKA pályázatot nyújtott be az egyesület a MOKKA-R tagozat 2009. évi tagozati gyűléséhez kapcsolódó tudományos konferencia támogatására (NKA 2107). Sajnos a kuratórium nem támogatta a pályázatot. Az egyesület ezen kívül más pályázatot nem adott be.

Budapest, 2010. április 15.

Fonyó Istvánné
elnök